

EMILY FRIDLUNDOVÁ

HISTORIE VLKŮ

≡ KNIHA ZLIN

Emily Fridlundová
HISTORIE VLKŮ

V překladu Pavla Kaase

Copyright © Emily Fridlund, 2017
Translation © Pavel Kaas, 2019

ISBN 978-80-7473-772-5

Nickovi

Alespoň na jediný okamžik si uvědomme, že Život a inteligence jsou ryze duchovní – ani v hmotě, ani z hmoty –, a tělo pak nebude projevovat žádné neduhy.

— **Mary Baker Eddyová,**
Věda a zdraví s klíčem k Písmu

Nebudu umírat po tom všem, ne teď, ale budu dál do budoucna závratně žít, zpola hluchý k realitě, v prostoru provoněném ohněm, který roznítí naše neohrožená vůle.

— **Timothy Donnelly,** „Nová inteligence“

VĚDA

1

NE ŽE BYCH NA PAULA NIKDY NEMYSLELA. Občas se u mě objeví, než úplně procitnu, ačkoliv si skoro nikdy nepamatuji, co říkal nebo co jsem s ním dělala nebo nedělala. V mých myšlenkách se mi ten kluk prostě svalí do klína. Žuch. Podle toho poznám, že je to on: vůbec se nestará, co to se mnou udělá, ani na moment nezaváhá. Sedíme v přírodním infocentru v pozdním odpoledni, které se ničím neliší od těch ostatních, a jeho tělo se automaticky tlačí na moje – ne snad z lásky nebo z jiného podobného citu, ale jednoduše proto, že se ještě nenaučil vnímat, že někde jeho prostor končí a začíná prostor druhého. Jsou mu čtyři roky, skládá si sovu z puzzle, nikdo na něj nemluví. Tak nemluví. Za oknem se vznáší záplava topolového chmýří, tichá a nehmotná jako vzduch. Sluneční světlo se posouvá, puzzle zapadne do sebe a vytvoří sovu a opět se rozpadne, já štouchám do Paula, aby vstal. Je čas jít. Nejvyšší čas. Zlomek sekundy předtím než se zvedneme, než zakňourá na protest a zažadoní, abychom zůstali trochu déle, se mi opře o prsa a zívne. A mně se stáhne hrdlo. Je to totiž zvláštní, abyste věděli. Je to úžasné a zároveň smutné, jak dobře může člověku dělat pocit, že někdo jeho tělo považuje za samozřejmost.

Před Paulem jsem poznala jen jednoho člověka, který odešel z říše živých k mrtvým. Byl to pan Adler, co nás měl v osmé třídě na dějepis. Nosil hnědé manšestrové obleky a bílé tenisky, a ačkoliv jsme v osnovách měli dějiny Ameriky, nejraději vykládal o carech. Jednou nám ukázal fotografii posledního ruského imperátora, a takhle si ho teď představuji – s černou bradkou a střapci na náramenících –, ačkoliv ve skutečnosti chodil vždycky hladce oholený a nenápadně oblečený. Měli jsme zrovna angličtinu, když k nám vrazil žák, kterého učil čtvrtým rokem, a vyhrkl, že pan Adler upadl. Vyhrnuli jsme se na chodbu a on tam ležel obličejem k zemi se zavřenýma očima a promodralými rty, jako by vycucával koberec. „Nemá epilepsii?“ zeptal se někdo. „Má prášky?“ Všichni jsme se ho tak nějak štítili. Skauti se dohadovali o správném postupu kardiopulmonální resuscitace, zatímco ti nadaní a talentovaní hysterickým šepotem hodnotili jeho příznaky. Musela jsem se nutit, abych k němu přistoupila blíž. Sehnula jsem se a vzala do dlaně ruku pana Adlera připomínající teď na omak sušené maso. Byl začátek listopadu. Koberec pod jeho ústy tmavl od slin, jak ve stále delších a delších intervalech lapal po dechu, a já si vzpomínám, že odkudsi byl slabě cítit oheň. Někdo páčil odpad v plastových pytlích. Nejspíš školník, který se zbavoval listí a dýňových slupek, ještě než doopravdy nasněží.

Pak konečně záchranáři naložili pana Adlera na nosítka. Skauti se za nimi motali jako štěňata v naději, že dostanou nějaký úkol. Přáli si, aby směli otevřít dveře nebo něco těžkého zvednout. Na chodbě postávala v hloučcích děvčata a popotahovala. Několik učitelů si tisklo dlaně k prsům a sami nevěděli, co teď mají říkat nebo dělat.

„To jsou Doors?“ zeptal se jeden ze záchranářů. Zdržel se tu, aby rozdal nějaké balíčky těm, komu se dělalo špatně. Pokrčila jsem rameny. Nejspíš jsem si něco pobrukovala nahlas. Podal mi sportovní nápoj Gatorade s pomerančovou příchutí ve

vymačkávací láhvi a řekl mi, jako bych já byla ta, kterou přišel zachránit, jako by jeho povinností bylo zbavit nevolnosti každou živou bytost, kterou najde: „Pij to pomalu. Po doušcích.“

Tenkrát se nám říkávalo „Světová metropole candátů“. V tom též duchu se nesl billboard u silnice Route 10 a malba na zdi místní jídelny znázorňující tři ryby s hřbetní ploutví jako číro. Přitahovalo to sem machry, co kolem sebe mávali na pozdrav, samé zubení a povytažená obočí, vyceněné zuby až po dásně, ale jakmile velká jezera v listopadu zamrzla, nikdo z nich nevytáhl paty z města. V té době tu ještě nestálo turistické středisko, jen ošuntělý motel. A ve městě nebylo nic než jídelna, železářství, lovecké a rybářské potřeby a banka. Na celém Loose River byla tehdy nejspíš nejzajímavější stará pila, a to jenom proto, že napůl shořela a její zuhelnatělé černé fošny čnely nad říčními břehy. V podstatě všechno oficiální jako třeba nemocnice, dopravní inspektorát, Burger King i policejní stanice bylo ve víc jak třicet kilometrů vzdáleném Whitewoodu.

Toho dne, kdy záchranáři z Whitewoodu odváželi pana Adlera, sanitka jen krátce houkla při výjezdu ze školního parkoviště. Všichni jsme stáli u oken a dívali se, dokonce i hokejisté ve svých zažloutlých čepicích, dokonce i roztleskávačky s ofinami nabitými statickou elektřinou. V té době už zase hustě padal sníh. Jak sanitka klouzala za roh, její světlometry se bláznivě roztančily v metelici, která vířila po silnici. „Neměli by mít puštěnou sirénu?“ zeptal se někdo a mě napadlo – zatímco jsem si odměřovala poslední doušek Gatorade do malého voskovaného kelímku – *jak hloupí lidé mohou být?*

Pana Adlera nahradil pan Grierson. Nastoupil měsíc před Vánoci, opálený jako z jiného světa. V jednom uchu měl zlatý kroužek, na sobě zářivě bílou košili s perleťovými knoflíčky. Až později jsme se dozvěděli, že přišel z Kalifornie, kde učil na soukromé dívčí škole někde u moře. Nikdo nevěděl, co ho uprostřed zimy zavedlo až sem na sever Minnesoty, ale

po prvním týdnu vyučování sundal mapy ruské říše po panu Adlerovi a nahradil je zvětšenými kopiemi ústavy Spojených států. Oznámil nám, že na vysoké škole hrával divadlo. Tím se vysvětlilo, proč se jednoho dne postavil před třídu a s rozepjatýma rukama zaníceně odříkal celé Prohlášení nezávislosti. Nejen ty nabubřelé fráze o životě, svobodě a usilování o štěstí, ale i bodavý, nešťastný výčet příkoří páchaných na koloniích. Bylo na něm vidět, jak moc stojí o to, aby byl oblíbený. „Co to znamená?“ zeptal se pan Grierson, když se dostal k pasáži o vzájemných zárukách posvátné cti.

Hokejisti neviňoučce spinkali na složených pažích. Dokonce ani nikdo z těch nadaných a talentovaných se k ničemu neměl. Pocvakávali tužkami, z nichž se obscénně vysouvala tuha jako injekční jehla. Strkali do sebe navzájem přes uličku a opovržlivě syčeli: „Do střehu!“

Pan Grierson se posadil na stůl pana Adlera. Po té recitaci sotva popadal dech a já jsem si uvědomila – v jakémisi zvláštním záblesku, jako by ho náhle osvětlilo nějaké až příliš jasné světlo –, že už to není žádný mladík. Viděla jsem pot na jeho tváři i pulz tepající mu na krku pod šedivým strništěm. „*Lidi*. Co to znamená, že lidská práva jsou *samozřejmá*? No tak. Vy to víte.“

Viděla jsem, jak jeho pohled spočinul na Lily Holburnové. Měla hladce sčesané černé vlasy a navzdory zimě nosila průsvitný karmínově rudý svetřík. Jako by si myslel, že ho její krása může spasit, že ona – protože je hezčí než my ostatní – k němu bude laskavá. Lily měla velké hnědé oči, byla dyslektička, nikdy neměla tužku, a neměla kluka. A její obličej pod upřeným pohledem pana Griersona pomalu rudl.

Zamrkala. Učitel na ni kývl. Výmluvně tím dával najevo, že ať už řekne cokoliv, on s tím bude souhlasit. Lily si olízla rty. Tak jako to dělávají laně.

Sama nevím, proč jsem zvedla ruku. Ne že by mi jí bylo přímo líto. Ani jeho. Ale to napětí už bylo v tu chvíli k nesnesení, bylo k té situaci naprosto nepřiměřené. „Znamená to, že

některé věci není třeba dokazovat,“ zkusila jsem to. „Některé věci jsou prostě pravda. Nedají se změnit.“

„Správně!“ prohlásil s povděkem, který – to mi bylo jasné – nepatřil ani tak mně, jako té klíce, která ho potkala. Tohle jsem uměla – dát lidem, co chtěli, aniž by jim došlo, že to přišlo ode mě. Lily, aniž by musela říct slovo, dokázala v lidech vyvolat pocit povzbuzení. Požehnání. Měla dolíčky ve tvářích a bradavky jí pod svetrem prosvítaly jako znamení shůry. Já byla plochá jak prkno a v lidech jsem vyvolávala leda tak pocit, že je odsuzuju.

Toho roku jako by si na nás zima zasedla. Celá vyčerpaná zaklekla – a zůstala. V polovině prosince napadlo tolik sněhu, že se provalila střecha tělocvičny a školu na týden zavřeli. Když nemuseli do školy, chodili naši hokejisti rybařit na díry v ledu. Skauti zase hráli hokej na zamrzlých tůních. A pak přišly Vánoce s řetězy barevných světýlek po celé hlavní ulici a se vzájemným soupeřením luteránského a katolického kostela o to, kdo bude mít nápaditější betlém. V prvním si z pomalovaných pytlů s pískem vyrobili beránka, v tom druhém měli Jezulátko vysekané z ledu. S Novým rokem přišla další prudká sněhová bouře. Když v lednu zase začala škola, pan Grierson vyměnil sněhobílé košile za anonymní svetry a kroužek v uchu za cvoček. Někdo ho musel naučit používat Scantron (analytická a hodnotící technologie lokálního výrobce, pozn. překl.), protože po týdnu výkladu o Lewisovi a Clarkovi nám dal první test. Zatímco jsme se hrbili nad lavicemi a kroužkovali odpovědi, procházel uličkami a cvakal si k tomu propiskou.

Den nato mě pan Grierson požádal, abych po hodině zůstala. Posadil se za katedru a dotkl se rtů, které měl popraskané a pod prsty se mu odlupovaly. „Ten test se ti moc nepovedl,“ řekl mi.

Čekal na vysvětlení, a já jsem jen vzdorně pohodila rameny. Než jsem ale něco stačila říct, dodal: „Podívej se, mě to mrzí.“

Zakroutil přitom cvočkem – takovým jemným, složitým šroubkem – v uchu. „Pořád ještě vychytávám mouchy v pravách. Co jste probírali, než jsem nastoupil?“

„Rusko.“

„Aha.“ Obličejem se mu mihl opovržlivý výraz, který však vzápětí vystřídalo potěšení. „Zámoří a pozůstatky studené války.“

Musela jsem se pana Adlera zastat. „My jsme nemluvili o Sovětském svazu, ale o *carech*.“

„Ale Mattie.“ Takhle mi nikdy nikdo neřekl. Bylo to, jako by mi někdo poklepal zezadu na rameno. Dali mi jméno Madeline, ale ve škole mi říkali Lindo nebo taky komouši nebo hippíku. Zatnula jsem dlaně schované v rukávech v pěst. A pan Grierson pokračoval: „Před Stalinem a atomovou bombou carové nikoho nezajímali. Byly to jen loutky na dalším jevišti, naprosto nevýznamné. A pak v roce 1961 přišli na vysoké školy všichni ti páni Adlerové a s nimi všeobecná nostalgie po starých ruských hračkách, po těch zdegenerovaných princátkách z jiného století. To jejich neschopnost je dělala zajímavými, chápeš?“ Když se usmál, přivřel přitom oči. Přední zuby měl bílé, špičky žluté. „Ale tobě je třináct.“

„Čtrnáct.“

„Jen jsem chtěl říct, že mě mrzí, jestli jsme špatně začali. Brzy se do toho dostaneme.“

Příští týden mě požádal, abych se po vyučování zastavila u něj v učebně. Zrovna si vyndal cvoček z ucha a odložil si ho na katedru. Ukazovákem a palcem si velmi jemně mnul ušní lalůček.

„Mattie,“ řekl a napřímil se.

Pokynul mi, abych se posadila na modrou umělohmotnou židli vedle katedry. Do klína mi naskládal štos blýskavých brožur a sepal prsty do stříšky. „Uděláš pro mě něco? Ale nesmiš se na mě zlobit, že tě o to žádám. Je to moje práce.“ Zavrtěl se.

A tehdy mě požádal, abych školu reprezentovala v soutěži Odysea dějin.

„Bude to skvělé,“ prohlásil nepřesvědčivě. „Na tobě bude vytvořit plakát. Pak promluvíš o registrech z vietnamské války, přechodech hranic do Kanady nebo tak něco. Nebo se chceš věnovat raději útlaku Odžibvejů? Nebo osadníkům, kteří se tu usadili... Chce to něco lokálního, něco eticky nejednoznačného. Něco s ústavními důsledky.“

„Chci dělat vlky,“ řekla jsem mu.

„Co, dějiny vlků?“ zatvářil se zmateně. Pak ale zavrtěl hlavou a zazubil se. „Tak jo. Jsi přece čtrnáctileté děvče.“ Kůže kolem očí se mu zkrabatila do vějířků. „Všechny máte slabost pro koně a pro vlky. To se mi líbí. Líbí se mi to. Je to takové záhadné. V čem to je?“

Protože mí rodiče neměli auto, nezbývalo mi, když mi ujel autobus, než dojít ze školy po svých. Skoro pět kilometrů jsem šla po okraji prohrnuté silnice Route 10 a pak jsem zahrnula vpravo na Still Lake Road. Ta se po dalším zhruba půldruhém kilometru vidlicovitě rozdělovala. Levá odbočka vedla po severním břehu jezera a pravá směřovala do neprohrnutého kopce. Tam jsem se vždycky zastavila, přetáhla si ponožky přes nohavice a upravila si manžety vlněných palčáků. V zimě vypadaly stromy proti oranžové obloze jako žíly a obloha mezi větvemi jako spálená sluncem. Po dalších dvaceti minutách sněhem a škumpou mě uslyšeli psi a začali na řetězech vyvádět.

Než jsem se dostala domů, bývala už tma. Když jsem otevřela dveře, uviděla jsem mámu sehnutou nad dřezem s rukama po lokty ve vodě černé jak bota. Dlouhé rovné vlasy jí zakrývaly tvář i krk, což jí dodávalo tak trochu tajnůstkářský výraz. Zato její hlas, to byly samé středozápadní samohlásky, široce otevřené, typické pro Kansas. „Znáš nějakou modlitbu na ucpané odpady?“ zeptala se, aniž se otočila.

Odložila jsem palčáky nad kamna, kde vždycky ztuhly a ráno jsem se do nich nikdy nemohla pořádně dostat. Ale bundu jsem si nechala na sobě. Uvnitř bylo chladno.

Máma v bundě zmáčené vodou ze dřezu ztěžka dosedla za stůl. Mokrý ruce ale držela zdvižené ve vzduchu, jako by to bylo cosi vzácného – svíječícího se a dosud živého –, co vylovila z tůně. Něco, čím nás bude moci nakrmit; dva pěkní okouni třeba. „Potřebujeme Drano. Takovou tu sračku.“ Vzhledla vzhůru, pak si velice pomalu otřela dlaně o plátěné kapsy. „Prosím, pomoz. Ty, Bože nekonečného slitování nad ubohou fraškou, která je lidským životem.“

Legraci si dělala jen napůl, to jsem dobře věděla. Zнала jsem z vyprávění, jak moji rodiče přijeli do Loose River na začátku osmdesátých let v ukradené dodávce, jak můj otec přechovával zbraně a trávu a jak má matka, když se komuna rozpadla, vyměnila poslední zbytky hippického fanatismu za křesťanství. Kam až má paměť sahala, chodila matka do kostela třikrát týdně – ve středu, v sobotu a v neděli –, protože se nevzdávala naděje, že pokání funguje a že aspoň něco z minulosti jde zvrátit, třebaže to bude trvat celé roky.

Má matka v Boha věřila, ale tak nějak zdráhavě, jako zbloudilá ovečka.

„Myslíš, že by sis mohla vzít s sebou jednoho psa a vrátit se?“

„Jako zpátky do města?“ Ještě jsem se nepřestala třást. Ta představa mě na okamžik rozzuřila tak, že jsem nebyla schopná vůbec uvažovat. Zimou jsem necítila prsty.

„Anebo ne.“ Odhodila dlouhé vlasy dozadu a otřela si zápěstím nos. „Ne, zapomeň na to. Venku bude dobře deset pod nulou. Promiň. Dojdu pro další kbelík.“ Ale ze židle se nezvedala. Na něco čekala. „Promiň, že jsem se zeptala. Nemůžeš se na mě vztekat jen proto, že se zeptám.“ Semkla umaštěné ruce. „Omlouvám se, omlouvám se, omlouvám se.“

A s každým *omlouvám se* o stupínek zvýšila hlas.

Ještě sekundu jsem si počkala, než jsem promluvila. „V pohodě,“ řekla jsem.

Měla jsem příhodu s panem Griersonem. Neušlo mi, jak se sehnul u Lilyiny lavice. Sledovala jsem, jak říká: „Dobře to děláš,“ a přitom jí – velice zlehka, spíš jako by to byl list papíru – položil dlaň na záda. Viděla jsem, jak zvedl špičky prstů a zlehka jí poklepal po zádech. Neuniklo mi, jakou zvědavost i strach v něm vyvolávají obě Karen, roztleskávačky, které si občas shrnou vlněné kamaše a odhalí holou zimní pokožku, bílou a zdrsňelou husí kůží. Z kamaší mají vyrážku, kterou si rozškrábaly tak, že si pak musí strupy vysoušet smotky toaletního papíru. Neušlo mi, že každou otázku pronesenou ve třídě adresuje některé z nich – jedné z Karen nebo Lily Holburnové – slovy: „Kdo to ví? Je někdo doma?“ Pak gestikulací naznačí telefonování, ztlumí hlas a zabručí: „Haló, byt Holburnových, je Lily doma?“ A Lily se začervená a se semknutými rty se uculí do rukávu.

Když jsem se s ním potkala po škole, pan Grierson zavrtěl hlavou. „To bylo hloupé, s tím telefonem, že?“ Byl v rozpacích. Potřeboval ujistit, že je všechno v pořádku, že je dobrý učitel. Chtěl, aby mu byly oduštěny všechny jeho drobné chybičky, a nejspíš si myslel – protože jsem seděla se založenýma rukama a testy se mi zrovna moc nevedly –, že moje průměrnost je záměrná, osobní. „Tumáš,“ řekl plaše a posunul ke mně po stole modrou plechovku. Párkrát jsem usrkla z jeho energy drinku. Bylo to tak sladké a tak nadupané kofeinem, že se mi téměř okamžitě rozbušilo srdce. Po pár dalších doušcích jsem se na židli celá rozklepala. Musela jsem zatnout zuby, aby mi nezajektaly.

„Pouštěl vám vůbec pan Adler někdy filmy?“ chtěl vědět pan Grierson.

Sama nevím, proč jsem přistoupila na jeho hru. Vůbec nevím, proč jsem ho tak rozmazlovala. „Vy pouštíte daleko víc filmů než on,“ řekla jsem.

Spokojeně se usmál. „A jak to vypadá s projektem?“

Na to jsem mu neodpověděla. Namísto toho jsem si bez dovolení znovu usrkla z jeho energy drinku. Chtěla jsem, aby